

Valdymo sistemos gairės

Valdymo sistemos gairės

1. Įžanga

- 1.1. Pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 1094/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (toliau – EIOPA reglamentas)¹ 16 straipsnį EIOPA skelbia šias priežiūros institucijoms skirtas gaires, kaip taikyti 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (toliau – direktyva „Mokumas II“)².
- 1.2. Šios gairės parengtos remiantis direktyvos „Mokumas II“ 40–49, 93, 132 ir 246 straipsniais ir 2014 m. spalio 10 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2015/35, kuriuo papildoma Direktyva 2009/138/EB (toliau – Komisijos deleguotasis reglamentas 2015/35)³, 258–275 straipsniais.
- 1.3. Valdymo sistemos reikalavimais siekiama sukurti patikimo ir apdairaus įmonių veiklos valdymo sistemą, be reikalo neribojant įmonių galimybių pačioms pasirinkti organizacinę struktūrą, jeigu tik įmonės tinkamai atskiria pareigas.
- 1.4. Bent keturios į valdymo sistemą įtrauktos funkcijos, būtent – rizikos valdymo, atitikties užtikrinimo, aktuarinė ir vidaus audito, laikomos pagrindinėmis funkcijomis ir todėl – svarbiomis arba esminėmis. Be to, asmenys laikomi atliekančiais pagrindines funkcijas, jeigu šios jų funkcijos įmonei pagal jos veiklą ir organizacinę struktūrą yra ypač svarbios. Šias papildomas pagrindines funkcijas, jeigu jos atliekamos, nustato įmonė, tačiau priežiūros institucija gali kritiškai įvertinti sprendimą dėl to, ar jas reikėtų laikyti pagrindinėmis, ar ne.
- 1.5. Šiose gairėse nuodugniau aptariami įvairūs klausimai, susiję su atlygio nustatymo politika, įskaitant atlyginimo komiteto sudėtį.
- 1.6. Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimai taikomi visiems asmenims, kurie faktiškai vadovauja įmonei arba atlieka kitas funkcijas, siekiant užtikrinti, kad visi atitinkamas funkcijas įmonėje atliekantys asmenys būtų reikiamos kvalifikacijos. Pasirenkant reikalavimų taikymo mastą stengiamasi išvengti spragų, kad nebūtų išskirti jokie įmonei svarbūs asmenys, bet kartu pripažįstama, jog vyresniajai vadovybei priklausančių asmenų, kurie laikomi faktiškai įmonei vadovaujančiais asmenimis, ir kitų už pagrindines funkcijas atsakingų asmenų pareigos gali gerokai dubliuotis.
- 1.7. Pranešimo reikalavimai taikomi tik faktiškai įmonei vadovaujantiems asmenims arba už pagrindines funkcijas atsakingiems asmenims, o ne kurią nors pagrindinę funkciją atliekantiems asmenims. Jeigu kuri nors pagrindinė funkcija arba kuri nors funkcijos dalis, kuri laikoma pagrindine, yra užsakoma, atsakingas yra tas asmuo, kuris įmonėje prižiūri užsakomąsias paslaugas.

---

¹ OL L 331, 2010 12 15, p. 48.

² OL L 335, 2009 12 17, p. 1.

³ OL L 12, 2015 1 17, p. 1.

- 1.8. Rizikos valdymo gairėse remiamasi pagrindine prielaida, jog tam, kad rizikos valdymo sistema būtų pakankama, reikalingos efektyvios ir veiksmingos kompleksinės priemonės, atitinkančios įmonės organizacinę struktūrą ir veiklą. Vienos rizikos valdymo sistemos, kuri tiktų visoms įmonėms, nėra; sistema turi būti pritaikyta konkrečiai įmonei.
- 1.9. Nors savo rizikos ir mokumo vertinimas (toliau – SRMV) yra rizikos valdymo sistemos dalis, atitinkamos gairės parengiamos atskirai.
- 1.10. Nors aptariant bendrą atsakomybę už rizikos valdymo funkciją minimi ir vidaus modeliai, valdymo sistemos gairėse konkretūs su vidaus modeliais susiję klausimai nenagrinėjami.
- 1.11. Direktyvos „Mokumas II“ 132 straipsnyje nustatytas „rizikos ribojimo principas“, kurio nuostatose išdėstyta, kaip įmonės turėtų investuoti savo turtą. Tai, kad nenustatytos reguliuojamosios investicijų ribos, nereiškia, jog įmonės gali priimti investicinius sprendimus neapdairiai ir nepaisydamos draudėjų interesų. Direktyvos „Mokumas II“ ir Komisijos deleguotojo reglamento 2015/35 reikalavimuose plačiai aptarti kai kurie pagrindiniai rizikos ribojimo principo aspektai: turto ir įsipareigojimų valdymas, investicijos į išvestines finansines priemones, likvidumo rizikos valdymas ir koncentracijos rizikos valdymas. Todėl šiomis gairėmis siekiama ne dar išsamiau aptarti šiuos aspektus, bet dėmesį sutelkti į likusius rizikos ribojimo principo aspektus.
- 1.12. Aptariant aktuarinę funkciją, šiose gairėse dėmesys sutelktas į tai, ką aktuarinę funkciją vykdantys asmenys turėtų daryti, o ne tai, kaip tai turėtų būti daroma. Kadangi aktuarinė funkcija diegiama kaip kokybės užtikrinimo priemonė, pagal kurią ekspertai teiktų techninius aktuarinius patarimus, ypač svarbu parengti specialias technines rekomendacijas dėl aktuarinę funkciją vykdančių asmenų užduočių, atsakomybės ir kitų aspektų.
- 1.13. Šiuo metu „atsakingo ir (arba) paskirto aktuario“ institutas egzistuoja keliose valstybėse narėse. Kadangi „atsakingo ir (arba) paskirto aktuario“ institutas direktyvoje „Mokumas II“ nenumatytas, atitinkamos priežiūros institucijos turi pačios nuspręsti, ar reikalingas „atsakingas ir (arba) paskirtas aktuaras“, ar ne, ir kaip tai susiję su aktuarine funkcija. Tačiau šis klausimas šiose gairėse nenagrinėjamas.
- 1.14. Gairės dėl užsakomųjų paslaugų grindžiamos principu, jog tais atvejais, kai įmonė užsako kurias nors funkcijas arba veiklą, ji, išliktų visapusiškai atsakinga už visų savo įsipareigojimų vykdymą. Pirmiausia, jeigu užsakomos esminės arba svarbios funkcijos ar veikla, įmonė turi įvykdyti griežtus ir tikslus reikalavimus. Visų pirma įmonė turi deramai apsvarstyti rašytinio susitarimo su paslaugos teikėju turinį.
- 1.15. Paslaugų užsakymas grupės viduje ne visada skiriasi nuo paslaugų užsakymo iš išorės. Tokiu atveju atrankos procesas gali būti lankstesnis, bet tai nereiškia, kad šiuo atveju savaime reikia mažiau atidumo ir priežiūros negu tada, kai paslaugos užsakomos iš išorės.
- 1.16. Gairės taikomos ir pavienėms įmonėms, ir, *mutatis mutandis*, įmonių grupėms. Be to, grupėms taikomos specialiai grupėms skirtos gairės.

- 1.17. Valdymo reikalavimų įgyvendinimas grupės lygmeniu turėtų būti suprantamas taip: vienas darnus (holistiniu požiūriu) ekonominis subjektas, apimantis visus grupę sudarančius subjektus, yra įdiegęs tvirtą valdymo sistemą.
- 1.18. Direktyvoje „Mokumas II“ reikalaujama, kad visos grupei priklausančios draudimo ir perdraudimo įmonės įdiegtų rizikos valdymo sistemą ir vidaus kontrolės sistemą ir kad šis reikalavimas būtų nuosekliai taikomas visoje grupėje. Tačiau, žvelgiant iš grupės rizikos valdymo ir administravimo perspektyvos, grupė ir grupės priežiūros institucija taip pat turi atsižvelgti į kitų grupę sudarančių subjektų keliamą riziką.
- 1.19. Kai gairėse bendrai minimi grupę sudarantys subjektai, galvoje turimos draudimo ir perdraudimo įmonės, taip pat kiti grupę sudarantys subjektai.
- 1.20. Grupės lygmens valdymo reikalavimuose atsižvelgiama ir į grupės lygmens administracinio, valdymo arba priežiūros organo, tai yra dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės, ir į grupę sudarančių juridinių subjektų administracinio, valdymo arba priežiūros organo atsakomybę už įmonės valdymą.
- 1.21. Šiose gairėse vartojamos tokios sąvokos:
- „įmonei faktiškai vadovaujantys asmenys“ yra administracinio, valdymo arba priežiūros organo (atsižvelgiant į nacionalinę teisę) nariai, taip pat vyresniosios vadovybės nariai. Prie jų priskiriami įmonėje dirbantys asmenys, atsakingi už aukšto lygio sprendimų priėmimą ir administracinio, valdymo arba priežiūros organo parengtų strategijų ir patvirtintos politikos įgyvendinimą;
  - „kitas pagrindines funkcijas vykdytys asmenys“ – tai visi asmenys, kurie atlieka su kuria nors pagrindine funkcija susijusias užduotis;
  - „už pagrindinę funkciją atsakingi asmenys“ – tai asmenys, atsakingi už kurią nors pagrindinę funkciją, bet ne asmenys, kurie atlieka kurią nors pagrindinę funkciją.
- 1.22. Šiose gairėse neapibrėžtos sąvokos turi įžangoje nurodytuose teisės aktuose apibrėžtą reikšmę.
- 1.23. Šios gairės taikomos nuo 2016 m. sausio 1 d.

1 gairė. Administracinis, valdymo ar priežiūros organas

- 1.24. Administracinis, valdymo arba priežiūros organas (toliau – AVPO) turėtų tinkamai bendradarbiauti su savo įsteigtu komitetu, vyresniąja vadovybe ir kitas pagrindines funkcijas įmonėje vykdančiais asmenimis, imtis iniciatyvos ir prašyti jų pateikti informaciją, o prireikus tą informaciją kritiškai vertinti.
- 1.25. Grupės lygmeniu dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės AVPO turėtų tinkamai bendradarbiauti su visų grupės subjektų, kurie turi reikšmingą poveikį grupės rizikos pobūdžiui, AVPO,

imtis iniciatyvos, prašyti jų pateikti informaciją ir kritiškai vertinti sprendimus tam tikrais klausimais, kurie gali turėti įtakos grupei.

2 gairė. Organizacinė ir veiklos struktūra

- 1.26. Įmonės organizacinė ir veiklos struktūra turėtų būti tokia, kad įmonei būtų lengviau siekti strateginių tikslų ir vykdyti strateginę veiklą. Ši struktūra turėtų būti laiku pritaikyta pagal įmonės strateginių tikslų, veiklos arba verslo aplinkos pokyčius.
- 1.27. Grupės lygmeniu dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės AVPO turėtų įvertinti, kokią įtaką grupės struktūros pakeitimai turi grupės įmonių, kurias šie pakeitimai paveikia, finansinei padėčiai, ir laiku padaryti reikiamas korekcijas.
- 1.28. Dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės AVPO, kad galėtų imtis reikiamų priemonių, turėtų turėti reikiamų žinių apie grupės įmonių struktūrą, įvairių subjektų verslo modelį, jų tarpusavio sąsajas ir ryšius bei dėl grupės struktūros kylančią riziką.

3 gairė. Reikšmingi sprendimai

- 1.29. Įmonė turėtų užtikrinti, kad priimant jai svarbų sprendimą dalyvautų ne mažiau kaip du įmonei faktiškai vadovaujantys asmenys ir kad sprendimas būtų įgyvendinamas tik po to.

4 gairė. AVPO lygmeniu priimtų sprendimų dokumentavimas

- 1.30. Įmonė turėtų tinkamai dokumentuoti įmonės AVPO lygmeniu priimtus sprendimus ir tai, kaip atsižvelgta į informaciją, gautą iš rizikos valdymo sistemos.

5 gairė. Pareigų ir atsakomybės paskirstymas ir atskyrimas

- 1.31. Įmonė turėtų užtikrinti, kad pareigos ir atsakomybė būtų paskirstytos, atskirtos, koordinuojamos pagal įmonės politiką ir atsispindėtų užduočių ir atsakomybės aprašuose. Įmonė turėtų užtikrinti, kad būtų įtrauktos visos svarbios pareigos ir būtų vengiama nereikalingo dubliavimosi. Reikėtų skatinti veiksmingą darbuotojų bendradarbiavimą.

6 gairė. Valdymo sistemos vidaus peržiūra

- 1.32. Įmonės AVPO turėtų nustatyti valdymo sistemos vidaus peržiūros mastą ir dažnumą, atsižvelgdamas ir į atskirų subjektų, ir į grupės veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą, taip pat į grupės struktūrą.
- 1.33. Įmonė turėtų užtikrinti, kad peržiūros mastas, per peržiūrą nustatyti faktai ir išvados būtų tinkamai dokumentuoti ir perduoti įmonės AVPO. Siekiant

užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų paskesnių veiksmų ir kad jie būtų registruojami, reikia tinkamų grįžtamojo ryšio mechanizmų.

7 gairė. Politika

- 1.34. Įmonė turėtų visas valdymo sistemą sudarančios reikiamos politikos sritis derinti tarpusavyje ir su verslo strategija. Kiekvienoje politikoje turėtų būti aiškiai nustatyti bent:
- a) šia politika siekiami tikslai;
  - b) atliktinos užduotys ir tai, kurie asmenys arba kokias funkcijas vykdantys asmenys už jas atsakingi;
  - c) taikytini procesai bei ataskaitų teikimo procedūros;
  - d) atitinkamų organizacinių vienetų pareiga informuoti rizikos valdymo, vidaus audito, atitikties užtikrinimo ir aktuarines funkcijas vykdančius asmenis apie jų pareigoms vykdyti svarbius faktus.
- 1.35. Politikoje, kuri apima pagrindines funkcijas, įmonė taip pat turėtų apibrėžti šių funkcijų padėtį įmonėje, jas vykdančių asmenų teises ir pareigas.
- 1.36. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdančių finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad politika būtų nuosekliai įgyvendinama visoje grupėje. Be to, ji užtikrina, kad grupės subjektų politika nuosekliai derėtų su grupės politika.

8 gairė. Nenumatytų atvejų planai

- 1.37. Įmonė turėtų nustatyti, kokią reikšmingą riziką įtraukti į nenumatytų atvejų planus (prie šios rizikos priskiriamos sritys, kuriose, įmonės nuomone, įmonė pažeidžiama), ir šiuos nenumatytų atvejų planus reguliariai peržiūrėti, atnaujinti ir testuoti.

2 skirsnis. Atlygis

9 gairė. Atlygio nustatymo politikos mastas

- 1.38. Savo atlygio nustatymo politikoje įmonė turėtų užtikrinti bent tai, kad:
- a) dėl mokamo atlygio nekiltų grėsmė įmonės galimybės išsaugoti pakankamą kapitalo bazę;
  - b) pagal susitarimus dėl atlygio su paslaugų teikėjais nebūtų skatinama priimti įmonės rizikos valdymo strategijos požiūriu pernelyg didelę riziką.
- 1.39. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdančių finansų kontroliuojančioji bendrovė atlygio nustatymo politiką turėtų patvirtinti ir įgyvendinti visoje grupėje. Tuo tikslu reikėtų atsižvelgti į grupės sudėtingumą bei struktūras ir sukurti, parengti ir visoje grupėje įgyvendinti nuoseklią ir grupės rizikos valdymo strategijas atitinkančią politiką. Politiką reikėtų taikyti visiems atitinkamiems asmenims grupės ir atskirų subjektų lygmeniu.

- 1.40. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdančių finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti:
- a) bendrą grupės atlygio nustatymo politikos nuoseklumą, pasirūpindama, kad ši politika atitiktų grupę sudarančių įmonių teisinius reikalavimus, ir tikrindama, ar jie tinkamai taikomi;
  - b) kad grupei priklausančios įmonės laikytųsi atlygio reikalavimų;
  - c) kad grupės lygmeniu būtų valdoma reikšminga grupės subjektuose kylanti su atlygio klausimais susijusi rizika.

10 gairė. Atlyginimo komitetas

- 1.41. Įmonė turėtų užtikrinti tokią atlyginimo komiteto sudėtį, kad galėtų kompetentingai ir savarankiškai spręsti dėl atlygio nustatymo politikos ir šios politikos priežiūros. Jeigu atlyginimo komitetas nesudaromas, užduotis, kurios kitu atveju būtų pavestos atlyginimo komitetui, turėtų būti prisiimti AVPO, bet taip, kad nekiltų interesų konfliktų.

3 skirsnis. Kompetencija ir tinkamumas

11 gairė. Kompetencijos reikalavimai

- 1.42. Įmonė turėtų užtikrinti, kad jai faktiškai vadovaujantys arba kitas pagrindines funkcijas vykdančios asmenys būtų kompetentingi, atsižvelgti į konkrečius asmenims paskirtas atitinkamas pareigas ir užtikrinti reikiamą kvalifikacijos, žinių ir patirties įvairovę, kad įmonė būtų valdoma ir prižiūrima profesionaliai.
- 1.43. AVPO nariai kolektyviai turėtų turėti reikiamą kvalifikaciją, patirties ir žinių bent apie:
- a) draudimo ir finansų rinkas;
  - b) verslo strategiją ir verslo modelį;
  - c) valdymo sistemą;
  - d) finansinę ir aktuarinę analizę;
  - e) reglamentavimo sistemą ir reikalavimus.

12 gairė. Tinkamumo reikalavimai

- 1.44. Vertindama, ar asmuo yra „tinkamas“, įmonė turėtų atsižvelgti, ar pagal nacionalinę teisę yra pasibaigęs atitinkamo nusikaltimo arba kito pažeidimo senaties laikotarpis.

13 gairė. Kompetencijos ir tinkamumo politika bei procedūros

- 1.45. Įmonė turėtų turėti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimų politiką, kurią sudarytų bent:

- a) procedūrų, pagal kurias nustatomos pozicijos, apie kurias reikalaujama pranešti, ir pranešimų teikimo priežiūros institucijai tvarka, aprašas;
- b) įmonei faktiškai vadovaujančių arba kitas pagrindines funkcijas vykdančių asmenų kompetencijos ir tinkamumo vertinimo, kai šie asmenys renkami į konkrečias pareigas ir kai atliekamas eilinis jų vertinimas, procedūrų aprašas;
- c) aplinkybių, kurioms esant reikia pakartotinai atlikti kompetencijos ir tinkamumo reikalavimų vertinimą, aprašas;
- d) procedūrų, pagal kurias vertinami kitų atitinkamų darbuotojų, kuriems pagal vidaus standartus netaikomi direktyvos „Mokumas II“ 42 straipsnio reikalavimai, įgūdžiai, žinios, patirtis ir asmeninis sąžiningumas, kai svarstoma, ar šiuos asmenis skirti į konkrečias pareigas, ir kai atliekamas eilinis jų vertinimas, aprašas.

14 gairė. Pagrindinių funkcijų užsakymas

- 1.46. Įmonė turėtų taikyti kompetencijos ir tinkamumo vertinimo procedūras ir įvertinti paslaugų teikėjo arba persamdomo paslaugų teikėjo pasamdytus darbuotojus užsakomai pagrindinei funkcijai vykdyti.
- 1.47. Įmonė turėtų paskirti įmonės darbuotoją ir jam perduoti bendrą atsakomybę už iš išorės paslaugų teikėjo užsakomą pagrindinę funkciją; šis darbuotojas turi būti kompetentingas, tinkamas ir turėti pakankamai žinių bei patirties, susijusių su iš išorės paslaugų teikėjo užsakoma pagrindine funkcija, kad galėtų kritiškai vertinti paslaugų teikėjo veiklą ir rezultatus. Šį paskirtą asmenį pagal direktyvos „Mokumas II“ 42 straipsnio 2 dalį reikėtų laikyti už pagrindinę funkciją atsakingu asmeniu, apie kurį reikia pranešti priežiūros institucijai.

15 gairė. Pranešimas

- 1.48. Priežiūros institucija turėtų reikalauti, kad įmonė pranešime pateiktų bent Techniniame priede⁴ nurodytą informaciją.

16 gairė. Kompetencijos ir tinkamumo reikalavimų įvertinimas priežiūros institucijoje

- 1.49. Priežiūros institucija turėtų įvertinti, kaip asmenys, apie kuriuos reikalaujama pranešti, atitinka kompetencijos ir tinkamumo reikalavimus, ir per reikiamą laikotarpį nuo išsamaus pranešimo gavimo dienos pateikti atitinkamai įmonei grįžtamąją informaciją.

---

⁴ Techninį priedą galima rasti EIOPA interneto svetainės dalyje „Publications/EOPA_Guidelines“.

4 skirsnis. Rizikos valdymas

17 gairė. AVPO vaidmuo rizikos valdymo sistemoje

- 1.50. AVPO turėtų tekti galutinė atsakomybė už užtikrinimą, kad rizikos valdymo sistema būtų veiksminga, už įmonės norimos priimti rizikos ir bendrosios priimtinos rizikos ribų nustatymą, taip pat už pagrindinių rizikos valdymo strategijų ir politikos patvirtinimą.
- 1.51. Dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės AVPO turėtų užtikrinti, kad visos grupės rizikos valdymo sistema būtų veiksminga. Grupės rizikos valdymo sistema turėtų apimti bent:
- a) strateginius rizikos valdymo sprendimus ir rizikos valdymo politiką grupės lygmeniu;
  - b) apibrėžtas grupės norimos priimti rizikos ir bendrosios priimtinos rizikos ribas;
  - c) grupės lygmens rizikos nustatymą, vertinimą, valdymą, stebėjimą ir atskaitomybę.
- 1.52. Dalyvaujančios draudimo arba perdraudimo įmonės, draudimo kontroliuojančiosios bendrovės arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės AVPO turėtų užtikrinti, kad tokie strateginiai sprendimai ir politika nuosekliai derėtų su grupės struktūra, dydžiu, grupę sudarančių subjektų ypatumais.

18 gairė. Rizikos valdymo politika

- 1.53. Įmonė turėtų parengti rizikos valdymo politiką, kurioje būtų bent:
- a) apibrėžtos rizikos kategorijos ir rizikos vertinimo metodai;
  - b) nurodyta, kaip įmonė valdo kiekvienos atitinkamos kategorijos riziką, rizikos sritį ir visą galinčią susitelkti riziką;
  - c) aprašytas ryšys su bendrųjų mokumo poreikių įvertinimu pagal SRMV, reguliuojamaisiais kapitalo reikalavimais ir įmonei priimtinos rizikos ribomis;
  - d) nurodytos priimtinos visų atitinkamų kategorijų rizikos ribos, kurios derėtų su įmonės norima priimti rizika;
  - e) aprašytas reguliaraus testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dažnumas bei turinys, taip pat aplinkybės, kuriomis reikėtų atlikti *ad hoc* testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

19 gairė. Rizikos valdymo funkcija. Užduotys

- 1.54. Įmonė turėtų reikalauti iš rizikos valdymo funkciją vykdančių asmenų teikti ataskaitas AVPO apie nustatytą galbūt reikšmingą riziką. Rizikos valdymo

funkciją vykdantys asmenys taip pat turėtų ir savo iniciatyva, ir AVPO prašymu pranešti apie kitas konkrečias rizikos sritis.

20 gairė. Draudimo veikla ir rezervų sudarymas pagal rizikos valdymo politiką

- 1.55. Savo rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos draudimo veiklos ir rezervų rizikos aspektus:
- a) draudimo veiklos rūšis ir ypatybes, pavyzdžiui, draudimo rizikos, kurią įmonė nori prisiimti, rūšį;
  - b) kaip bus užtikrinamas pajamų iš draudimo įmokų, kuriomis būtų galima padengti numatomas žalas ir išlaidas, pakankamumas;
  - c) riziką, kylančią dėl įmonės draudimo įsipareigojimų, įskaitant į produktus įterptas pasirinkimo galimybes ir garantuotas išperkamasias sumas;
  - d) kaip, kurdama naują draudimo produktą ir apskaičiuodama draudimo įmokas, įmonė atsižvelgia į suvaržymus, susijusius su investicijomis;
  - e) kaip, kurdama naują draudimo produktą ir apskaičiuodama draudimo įmokas, įmonė atsižvelgia į perdraudimą ir kitus rizikos mažinimo metodus.

21 gairė. Operacinės rizikos valdymo politika

- 1.56. Rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos su operacine rizika susijusius dalykus:
- a) įmonei kylančią arba galinčią kilti operacinę riziką ir vertinimą, kaip šią riziką būtų galima mažinti;
  - b) operacinės rizikos valdymo veiklą ir vidaus procesus, įskaitant IT sistemą, kuria ši veikla ir procesai palaikomi;
  - c) priimtinos rizikos ribas pagrindinėse įmonės operacinės rizikos srityse.
- 1.57. Įmonė turėtų įdiegti procesus, kuriais operacinės rizikos įvykiai būtų nustatomi, analizuojami ir apie juos pranešama. Tuo tikslu įmonė turėtų nustatyti informacijos apie operacinės rizikos įvykius rinkimo ir šių įvykių stebėsenos tvarką.
- 1.58. Operacinei rizikai valdyti įmonė turėtų parengti ir išnagrinėti reikiamus operacinės rizikos scenarijus, atsižvelgdama bent į:
- a) su pagrindiniais procesais, darbuotojais arba sistema susijusias problemas;
  - b) išorės įvykių tikimybę.

22 gairė. Perdraudimas ir kiti rizikos mažinimo metodai. Rizikos valdymo politika

- 1.59. Rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos perdraudimo ir kitų rizikos mažinimo metodų aspektus:

- a) perduodamos rizikos lygį, kuris būtų pagal įmonės nustatytas priimtinos rizikos ribas, ir tai, kokio pobūdžio perdraudimo susitarimai įmonei tinkamiausi pagal jos rizikos pobūdį;
- b) tokių rizikos mažinimo sandorio šalių pasirinkimo principus, perdraudimo sandorio šalių kreditingumo vertinimo ir perdraudimo sandorio šalių diversifikavimo procedūras;
- c) faktinio rizikos perdavimo vertinimo procedūras ir bazinės rizikos vertinimą;
- d) likvidumo valdymo procedūras, siekiant šalinti išmokų mokėjimo ir lėšų susigrąžinimo dėl perdraudimo laiko nesutapimus.

23 gairė. Strateginė rizika ir rizika reputacijai

1.60. Įmonė turėtų valdyti, stebėti ir pranešti apie šiuos atvejus:

- a) faktinę arba galimą rizikos reputacijai ir strateginės rizikos poziciją, šios rizikos ir kitos reikšmingos rizikos tarpusavio ryšį;
- b) pagrindinius dalykus, kurie veikia įmonės reputaciją, atsižvelgiant į suinteresuotųjų asmenų lūkesčius ir rinkos jautrumą.

24 gairė. Turto ir įsipareigojimų valdymo politika

1.61. Savo rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos su turto ir įsipareigojimų valdymu susijusius aspektus:

- a) aprašyti įvairaus pobūdžio turto ir įsipareigojimų nesutapimų, bent terminų ir valiutos, nustatymo ir vertinimo procedūrą;
- b) aprašyti taikytinus rizikos mažinimo metodus ir numatomą atitinkamų rizikos mažinimo metodų poveikį turto ir įsipareigojimų valdymui;
- c) aprašyti leidžiamus tyčinius nesutapimus;
- d) aprašyti pagrindinę testavimo nepalankiausiomis sąlygomis ir scenarijų testavimo metodiką ir dažnumą.

25 gairė. Investicijų rizikos valdymo politika

1.62. Savo rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos investicijų aspektus:

- a) įmonės siekiamą viso turto portfelio saugumo, kokybės, likvidumo, pelningumo lygį ir tai, kaip planuoja tai pasiekti;
- b) kiekybines turto ir pozicijų, įskaitant nebalansines pozicijas, ribas, kurias reikia nustatyti, siekiant padėti užtikrinti, kad įmonė pasiektų pageidaujamą portfelio saugumo, kokybės, likvidumo, pelningumo ir prieinamumo lygį;
- c) įmonės siekiamą viso turto portfelio prieinamumo lygį ir tai, kaip ji planuoja jį pasiekti;
- d) finansų rinkos aplinkos įvertinimą;
- e) sąlygas, kuriomis įmonė gali užstatyti arba skolinti turta;

- f) rinkos rizikos ir kitų rūšių rizikos sąsają susiklosčius nepalankiems scenarijams;
- g) tinkamo investicinio turto vertės nustatymo ir patikrinimo procedūrą;
- h) investicinės veiklos rezultatų stebėsenos ir politikos peržiūros, jei to reikia, procedūras;
- i) tai, kaip turtas pasirenkamas, stengiantis kuo geriau atsižvelgti į draudėjų ir naudos gavėjų interesus.

26 gairė. Likvidumo rizikos valdymo politika

1.63. Savo rizikos valdymo politikoje įmonė turėtų aptarti bent šiuos likvidumo rizikos aspektus:

- a) ir su turtu, ir su įsipareigojimais susijusių gaunamų ir netenkamų pinigų srautų, įskaitant numatomus tiesioginio draudimo ir perdraudimo pinigų srautus, pvz., išmokas, nutraukimus ar išperkamušias sumas, nesutapimo lygio nustatymo procedūrą;
- b) bendrų likvidumo poreikių įvertinimą trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, įskaitant reikiamas likvidumo atsargas, kuriomis galima apsaugoti nuo likvidumo trūkumo;
- c) likvidaus turto lygio įvertinimą ir stebėseną, įskaitant kiekybinį galimų sąnaudų ir finansinių nuostolių, atsirandančių dėl priverstinio realizavimo, vertinimą;
- d) alternatyvias finansavimo priemones ir jų sąnaudas;
- e) numatomos naujos veiklos poveikio likvidumo padėčiai įvertinimą.

5 skirsnis. Rizikos ribojimo principas ir valdymo sistema

27 gairė. Investicijų rizikos valdymas

1.64. Įmonė neturėtų kliauti vien trečiųjų šalių, pavyzdžiui, finansų įstaigų, turto valdytojų ir reitingų agentūrų, suteikta informacija. Pirmiausia, įmonė turėtų parengti savą pagrindinių rizikos rodiklių rinkinį, kuris atitiktų įmonės investicijų rizikos valdymo politiką ir veiklos strategiją.

1.65. Priimdama investavimo sprendimus įmonė turėtų atsižvelgti į riziką, susijusią su investicijomis, ir nesikliauti vien tuo, kad rizika tinkamai įvertinta apskaičiuojant kapitalo reikalavimus.

28 gairė. Neįprastos investicinės veiklos vertinimas

1.66. Prieš bet kurią neįprasto pobūdžio investiciją arba investicinę veiklą įmonė turėtų įvertinti bent:

- a) savo gebėjimą investuoti, vykdyti investicinę veiklą ir investicijas bei investicinę veiklą valdyti;

- b) su tam tikra investicija arba investicine veikla susijusią riziką ir investicijos arba investicinės veiklos poveikį įmonės rizikos pobūdžiui;
- c) tai, ar investicija arba investicinė veikla dera su naudos gavėjų ir draudėjų interesais, įmonės nustatytais įsipareigojimų suvaržymais ir veiksmingu portfelio valdymu;
- d) šios investicijos arba investicinės veiklos poveikį viso portfelio kokybei, saugumui, likvidumui, pelningumui ir prieinamumui.

1.67. Įmonė turėtų nustatyti tvarką, pagal kurią būtų reikalaujama, kad tuo atveju, jei investicijai arba investicinei veiklai būdinga reikšminga rizika arba dėl jos gali pakisti rizikos pobūdis, įmonės rizikos valdymo funkciją vykdantys asmenys apie šią riziką arba rizikos pobūdžio pokytį praneštų įmonės AVPO.

29 gairė. Investicinių portfelių saugumas, kokybė, likvidumas ir pelningumas

1.68. Įmonė turėtų reguliariai tikrinti ir stebėti viso portfelio saugumą, kokybę, likvidumą ir pelningumą ir įvertinti bent:

- a) visus įsipareigojimų apribojimus, įskaitant draudėjų garantijas, visą atskleistą politiką dėl būsimų išmokų savo nuožiūra ir, jei reikia, pagrįstus draudėjų lūkesčius;
- b) rizikos, kurią ji nori prisiimti, lygį ir pobūdį;
- c) viso portfelio diversifikavimo lygį;
- d) turto ypatumus, tarp jų:
  - (i) sandorio šalių kredito kokybę;
  - (ii) likvidumą;
  - (iii) naudingumą;
  - (iv) tvarumą;
  - (v) tai, ar yra užtikrinimo priemonių arba kito turto, kuriuo užtikrinamas turtas, ir jų kokybę;
  - (vi) finansinius svertus ir suvaržymus;
  - (vii) segmentus.
- e) įvykius, dėl kurių gali pakisti investicijų savybės, įskaitant visas garantijas, arba pakisti turto vertė;
- f) klausimus, susijusius su turto laikymo vieta ir prieinamumu, įskaitant:
  - (i) negalėjimą perleisti;
  - (ii) kitose šalyse kylančius teisinius klausimus;
  - (iii) valiutos priemones;
  - (iv) investicijų saugojimo riziką;
  - (v) pernelyg didelį užtikrinimą ir skolinimą.

30 gairė. Pelningumas

1.69. Įmonė turėtų nustatyti, kokios gražos siekia iš savo investicijų, atsižvelgdama į poreikį pasiekti, kad turto portfelio pajamingumas būtų tvarus ir būtų galima pateisinti pagrįstus draudėjų lūkesčius.

31 gairė. Interesų konfliktai

1.70. Įmonė savo investicijų politikoje turėtų aprašyti, kaip nustato ir valdo interesų konfliktus, kylančius dėl investicijų, nepaisant to, ar interesų konfliktai kyla įmonėje, ar turto portfelį valdančiame subjekte. Įmonė taip pat turėtų dokumentuoti, kokių interesų konfliktų valdymo veiksmų ėmėsi.

32 gairė. Su investiciniais vienetais ir su indeksu susietos sutartys

1.71. Įmonė turėtų užtikrinti, kad jos investicijos pagal su investiciniais vienetais ir su indeksu susietas sutartis būtų pasirinktos atsižvelgiant į tai, kas geriausia draudėjams ir naudos gavėjams, ir į visus atskleistus politikos tikslus.

1.72. Jeigu įmonė vykdo su investiciniais vienetais susietą veiklą, turėtų atsižvelgti į suvaržymus, kurių kyla dėl su investiciniais vienetais susietų sutarčių, ypač likvidumo arba kitus sutartinius arba teisinius perleidimo galimybių suvaržymus, ir juos valdyti.

33 gairė. Turtas, kuriuo reguliuojamoje finansų rinkoje neleidžiama prekiauti

1.73. Įmonė turėtų įdiegti, valdyti, stebėti ir kontroliuoti procedūras, susijusias su investicijomis, kuriomis negalima prekiauti reguliuojamoje finansų rinkoje, arba su sudėtingais produktais, kuriuos sunku įvertinti.

1.74. Turta, kuriuo leidžiama prekiauti, bet kuriuo neprekiuojama arba prekiuojama nereguliuojamoje rinkoje, įmonė turėtų tvarkyti taip pat, kaip turta, kuriuo reguliuojamoje finansų rinkoje prekiauti neleidžiama.

34 gairė. Išvestinės finansinės priemonės

1.75. Kai naudoja išvestines finansines priemones, įmonė turėtų įdiegti savo investicijų rizikos valdymo politiką atitinkančias priemones ir stebėti šių išvestinių finansinių priemonių rezultatus.

1.76. Įmonė turėtų parodyti, kaip portfelio kokybė, saugumas, likvidumas arba pelningumas pagerėja, ir pademonstruoti, jog naudojant išvestines finansines priemones tam, kad portfelį efektyviai valdyti būtų lengviau, nei vienas iš šių požymių nepablogėja.

1.77. Kai įmonė išvestines finansines priemones naudoja kaip priemones, kurios padeda mažinti riziką, arba kaip rizikos mažinimo metodą, ji turėtų tai pagrįsti dokumentuose ir parodyti, kad naudodama išvestines finansines priemones veiksmingai perleidžia riziką.

35 gairė. Vertybiniais popieriais pakeistos priemonės

1.78. Jeigu įmonė investuoja į vertybiniais popieriais pakeistas priemones, ji turėtų užtikrinti, kad jos pačios interesai ir iniciatoriaus arba rėmėjo interesai, susiję su vertybiniais popieriais pakeistu turtu, būtų gerai suprasti ir suderinti.

6 skirsnis. Nuosavų lėšų reikalavimai ir valdymo sistema

36 gairė. Kapitalo valdymo politika

1.79. Įmonė turėtų parengti kapitalo valdymo politiką ir joje aprašyti procedūras, kuriomis:

- a) užtikrina, kad nuosavų lėšų elementai ir emisijos momentu, ir vėliau būtų klasifikuojami pagal Komisijos deleguotojo reglamento 2015/35 71, 73, 75 ir 77 straipsniuose nurodytus požymius;
- b) stebi kiekvieno lygio nuosavų lėšų elementų emisiją pagal vidutinės trukmės kapitalo valdymo planą ir prieš bet kurio nuosavų lėšų elemento emisiją užtikrina, kad visą laiką galėtų tenkinti atitinkamo lygio kriterijus;
- c) stebi, kad dėl jokių sudarytų sutarčių, susijusių sandorių arba dėl grupės struktūros nuosavų lėšų elementai nebūtų suvaržyti ir dėl to nesumažėtų jų, kaip kapitalo priemonių, veiksmingumas;
- d) užtikrina, kad veiksmai, kurių reikalaujama arba leidžiama imtis pagal sutarčių, teisės aktų arba teises nuostatas, kuriomis reglamentuojamas nuosavų lėšų elementas, būtų imtasi laiku ir šie veiksmai būtų baigti laiku;
- e) užtikrina, kad prireikus būtų galima laiku pasinaudoti papildomų nuosavų lėšų elementais ir tai būtų padaryta;
- f) nustato ir dokumentuoja visus susitarimus, teisės aktus arba produktus, dėl kurių sudaromi tiksliniai fondai, ir užtikrina, kad nustatant mokumo kapitalo reikalavimą ir nuosavas lėšas būtų atlikti visi reikiami skaičiavimai ir korekcijos;
- g) užtikrina, kad sutarčių sąlygose, kuriomis reglamentuojami nuosavų lėšų elementų straipsniai, būtų aiškiai ir vienareikšmiškai išdėstyti klasifikavimo į lygius kriterijai;
- h) užtikrina, kad nagrinėjant kapitalo poziciją ir vertinant numatomus dividendus būtų visapusiškai atsižvelgiama į visą politiką arba pareiškimus dėl paprastųjų akcijų dividendų;
- i) nustato ir dokumentuoja visus atvejus, kai savo nuožiūra gali būti nutrauktas 1 lygio nuosavų lėšų elementų paskirstymas;
- j) nustato, dokumentuoja atvejus ir imasi priverstinių priemonių, kai nuosavų lėšų elemento paskirstymą reikia atidėti arba atšaukti pagal Komisijos deleguotojo reglamento 2015/35 71 straipsnio 1 dalies I punktą arba 73 straipsnio 1 dalies g punktą;
- k) nustato, koku mastu įmonė kliaunasi nuosavų lėšų elementais, kuriems taikomos pereinamojo laikotarpio priemonės;

- l) užtikrina, kad būdas, kuriuo elementai priskiriami prie nuosavų lėšų pagal pereinamojo laikotarpio priemones, veiktų streso laikotarpiu, ir, pirmiausia, kad per SRMV būtų įvertinta, kaip šiais elementais padengiami nuostoliai ir, jei reikia, į tai atsižvelgta.

37 gairė. Vidutinės trukmės kapitalo valdymo planas

- 1.80. Įmonė turėtų parengti vidutinės trukmės kapitalo valdymo planą (AVPO turėtų vykdyti jo stebėseną) ir jame išdėstyti bent informaciją apie:
  - a) visas planuojamas kapitalo emisijas;
  - b) nuosavų lėšų elementų terminus, įtraukiant sutartinį terminą ir visas ankstesnio grąžinimo arba išpirkimo galimybes, susijusias su įmonės nuosavų lėšų elementais;
  - c) per SRMV parengtą projekcijų rezultata;
  - d) tai, kaip nuosavų lėšų elementų emisija, išpirkimas, grąžinimas arba bet koks kitas nuosavų lėšų elementų įvertinimo pokytis paveikia lygių ribų taikymą;
  - e) tai, kaip paskirstymo politikos taikymas paveiks nuosavas lėšas;
  - f) pereinamojo laikotarpio pabaigos poveikį.

7 skirsnis. Vidaus kontrolė

38 gairė. Vidaus kontrolės aplinka

- 1.81. Įmonė turėtų skleisti informaciją apie tai, kaip svarbu tinkamai vykdyti vidaus kontrolę; tuo tikslu ji turėtų užtikrinti, kad visi žinotų savo vaidmenį vidaus kontrolės sistemoje. Kontrolės veikla turėtų būti proporcinga kontroliuotinos veiklos ir procesų keliamai rizikai.
- 1.82. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad vidaus kontrolės sistemos būtų nuosekliai įdiegtos visoje grupėje.

39 gairė. Stebėseną ir atsiskaitymas

- 1.83. Įmonė vidaus kontrolės sistemoje turėtų sukurti stebėsenos ir atsiskaitymo mechanizmą, kurį naudojant AVPO būtų teikiama sprendimų priėmimo procesui svarbi informacija.

8 skirsnis. Vidaus audito funkcija

40 gairė. Vidaus audito funkcijos nepriklausomumas

- 1.84. Įmonė turėtų užtikrinti, kad vidaus audito funkciją vykdantys asmenys nevykdytų jokių įmonės veiklos funkcijų ir kad jokias kitas funkcijas, įskaitant pagrindines funkcijas, vykdantys asmenys nedarytų jiems nederamos įtakos.
- 1.85. Įmonė turėtų užtikrinti, kad vidaus audito funkciją vykdantiems asmenims tuo metu, kai jie vykdo auditą, vertina ir praneša audito rezultatus, AVPO nedarytų jokios įtakos, dėl kurios gali sumažėti vidaus audito funkciją vykdančių asmenų darbo nepriklausomumas ir nešališkumas.

41 gairė. Vidaus audito funkciją vykdančių asmenų interesų konfliktai

- 1.86. Įmonė turėtų imtis reikiamų priemonių ir mažinti bet kokio interesų konflikto riziką.
- 1.87. Todėl įmonė turėtų užtikrinti, kad įmonės viduje pasamdyti auditoriai neaudituočių veiklos arba funkcijų, kurias audituojamu laikotarpiu patys anksčiau vykdė.

42 gairė. Vidaus audito politika

- 1.88. Įmonė turėtų turėti vidaus audito politiką, kuri apimtų bent šias sritis:
- a) sąlygas ir nuostatas, pagal kurias vidaus audito funkciją vykdančių asmenų būtų galima prašyti pareikšti nuomonę, teikti pagalbą arba atlikti kitas specialias užduotis;
  - b) jei reikia, vidaus taisykles dėl procedūrų, kurių, prieš informuodami priežiūros instituciją, turėtų laikytis už vidaus audito funkciją atsakingi asmenys;
  - c) atitinkamais atvejais – darbuotojų skyrimo rotacijos tvarka kriterijus.
- 1.89. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad grupės lygmens vidaus audito politikoje būtų aprašyta, kaip vidaus audito funkciją vykdantys asmenys:
- a) koordinuoja vidaus audito veiklą visoje grupėje;
  - b) užtikrina, kad vidaus audito reikalavimų būtų laikomasi grupės lygmeniu.

43 gairė. Vidaus audito planas

- 1.90. Įmonė turėtų užtikrinti, kad vidaus audito planas:
- a) būtų parengtas remiantis metodiška rizikos analize, atsižvelgiant į visas veiklos sritis ir visą valdymo sistemą, taip pat numatomus veiklos pokyčius ir naujoves;
  - b) apimtų visas reikšmingas veiklos sritis, kurias reikės peržiūrėti per pagrįstą laikotarpį.

44 gairė. Vidaus audito dokumentai

1.91. Įmonė turėtų saugoti savo darbo archyvą, kad galėtų įvertinti vidaus audito funkciją vykdančių asmenų darbo efektyvumą, ir dokumentuoti auditą taip, kad galėtų atsekti vykdytą auditą ir per jį nustatytus faktus.

45 gairė. Vidaus audito funkciją vykdančių asmenų užduotys

1.92. Įmonė turėtų reikalauti, kad vidaus audito funkciją vykdančias asmenys savo ataskaitoje AVPO numatytą laikotarpį trūkumams pašalinti ir pateiktą informaciją apie tai, kaip įvykdytos ankstesnės audito rekomendacijos.

9 skirsnis. Aktuarinė funkcija

46 gairė. Aktuarinę funkciją vykdančių asmenų užduotys

1.93. Įmonė, nusprendusi aktuarinę funkciją vykdančių asmenų užduotis arba veiklą papildyti naujomis užduotimis arba veiklą, turėtų imtis reikiamų priemonių ir išspręsti galimus interesų konfliktus.

1.94. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdančios finansų kontroliuojančiosios bendrovės turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdančias asmenys pateiktų nuomonę apie visos grupės perdraudimo politiką ir perdraudimo programą.

47 gairė. Techninių atidėjinių skaičiavimo koordinavimas

1.95. Įmonė turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdančias asmenys nustatytų visus atvejus, kai apskaičiuojant techninius atidėjinius nukrypta nuo direktyvos „Mokumas II“ 76–83 straipsnių reikalavimų, ir pasiūlytų reikiamas korekcijas.

1.96. Įmonė turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdančias asmenys paaiškintų visą reikšmingą poveikį techninių atidėjinių sumai, kuris būtų padarytas, jeigu per laikotarpį tarp vertinimų duomenys, metodika arba prielaidos pasikeistų.

48 gairė. Duomenų kokybė

1.97. Įmonė turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdančias asmenys vertintų apskaičiuojant techninius atidėjinius naudojamų vidaus ir išorės duomenų nuoseklumą pagal direktyvoje „Mokumas II“ nustatytus duomenų kokybės standartus. Prireikus aktuarinę funkciją vykdančias asmenys turėtų teikti rekomendacijas dėl vidaus procedūrų, kuriomis būtų gerinama duomenų kokybė, siekiant užtikrinti, kad įmonė galėtų laikytis direktyvos „Mokumas II“ nuostatų.

49 gairė. Tikrinimas pagal patirtį

1.98. Įmonė turėtų užtikrinti, kad aktuarinę funkciją vykdančias asmenys praneštų AVPO apie visus atvejus, kurie, remiantis tiksliausiais įverčiais, reikšmingai neatitinka faktinės patirties. Ataskaitoje turėtų būti išnagrinėtos neatitikimo

priežastys ir prireikus pasiūlyta, kaip pakeisti prielaidas ir vertinimo modelį ir taip patobulinti tiksliausio įverčio skaičiavimą.

50 gairė. Draudimo veiklos politika ir perdraudimo sutartys

1.99. Įmonė turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdantys asmenys, teikdami nuomonę apie draudimo veiklos politiką ir perdraudimo sutartis, atsižvelgtų į šios politikos, sutarčių ir techninių atidėjinių tarpusavio sąsajas.

51 gairė. Vidaus modelį taikančios įmonės aktuarinė funkcija

1.100. Įmonė turėtų reikalauti, kad aktuarinę funkciją vykdantys asmenys pateiktų informacijos ir nurodytų, kuriai rizikai pagal jų patirties sritį taikomas vidaus modelis. Aktuarinę funkciją vykdantys asmenys taip pat turėtų padėti įvertinti, kaip atsiranda šios rizikos ir šios rizikos bei kitos rizikos tarpusavio priklausomybė. Ši pagalba turėtų būti pagrįsta technine analize ir atitikti šią funkciją vykdančių asmenų patirtį bei praktines žinias.

10 skirsnis. Turto ir įsipareigojimų, išskyrus techninius atidėjinius, vertinimas

52 gairė. Turto ir įsipareigojimų, išskyrus techninius atidėjinius, vertinimas

1.101. Į savo turto ir įsipareigojimų vertinimo politiką ir procedūras įmonė turėtų įtraukti bent:

- a) metodiką ir kriterijus, kurie bus naudojami aktyviosioms ir neaktyviosioms rinkoms vertinti;
- b) reikalavimus, kuriais užtikrinama, kad vertinimo procesas ir lydimosios kontrolės priemonės, įskaitant duomenų kokybės kontrolės priemones, būtų tinkamai dokumentuojami;
- c) reikalavimus dėl to, kaip dokumentuojami šie taikomų vertinimo metodikų aspektai:
  - (i) metodikų struktūra ir tai, kaip jos įgyvendinamos;
  - (ii) duomenų pakankamumas, parametrai ir prielaidos;
- d) nepriklausomos vertinimo metodikų peržiūros ir patikrinimo procesas;
- e) reikalavimai dėl reguliaraus atsiskaitymo AVPO už klausimus, kurie jam svarbūs valdant su vertinimu susijusius aspektus.

53 gairė. Duomenų kokybės kontrolės procedūros

1.102. Įmonė turėtų vykdyti duomenų kokybės kontrolės procedūras, nustatyti trūkumus ir vertinti, stebėti, valdyti bei dokumentuoti savo duomenų kokybę. Šios procedūros turėtų apimti:

- a) duomenų išsamumą;
- b) ir vidaus, ir išorės šaltinių duomenų tinkamumą;

c) nepriklausomą duomenų kokybės peržiūrą ir patikrinimą.

1.103. Įmonės įgyvendinama politika ir procedūromis turėtų būti patenkintas poreikis periodiškai peržiūrėti rinkos duomenis ir naudojamas duomenų reikšmes pagal alternatyvių šaltinių duomenis ir patirtį.

54 gairė. Dokumentavimas, kai naudojami alternatyvūs vertinimo metodai

1.104. Jeigu taikomi alternatyvūs vertinimo metodai, įmonė turėtų dokumentuoti:

- a) metodo aprašą, paskirtį, pagrindines prielaidas, apribojimus ir rezultatus;
- b) aplinkybes, kuriomis šis metodas nebūtų veiksmingas;
- c) vertinimo proceso aprašą ir analizę, su metodu susijusias kontrolės priemones;
- d) su metodu susijusio vertinimo netikrumo analizę;
- e) grįžtamojo patikrinimo procedūrą, kurios atliekamos remiantis rezultatais, aprašą ir, jei galima, palyginimą su lyginamaisiais modeliais arba kitais lyginamaisiais standartais; tai reikėtų atlikti, kai vertinimo metodas taikomas pirmą kartą, o vėliau – reguliariai;
- f) naudojamų priemonių ir programų aprašą.

55 gairė. Nepriklausoma nuomonė ir vertinimo metodų patikrinimas

1.105. Įmonė turėtų užtikrinti, kad nepriklausoma vertinimo metodo peržiūra pagal Komisijos deleguotojo reglamento 2015/35 267 straipsnio 4 dalies b punktą būtų atlikta prieš įdiegiant naują metodą arba didelį pakeitimą, o vėliau – reguliariai.

1.106. Įmonė turėtų nustatyti peržiūros dažnumą pagal metodo reikšmingumą sprendimų priėmimui ir rizikos valdymo procesams.

1.107. Įmonė tuos pačius nepriklausomos peržiūros ir patikrinimo principus turėtų taikyti ir įmonėje sukurtiems vertinimo metodams arba modeliams, ir trečiosios šalies suteiktiems vertinimo metodams arba modeliams.

1.108. Įmonė turėtų įdiegti procesus, kuriais atitinkamu įmonės valdymo lygmeniu praneštų apie nepriklausomos peržiūros ir patikrinimo rezultatus ir rekomendacijas dėl taisomųjų veiksmų.

56 gairė. AVPO ir kitų įmonei faktiškai vadovaujančių asmenų vykdoma priežiūra

1.109. AVPO ir kiti įmonei faktiškai vadovaujantys asmenys turėtų gebėti parodyti, jog apskritai supranta vertinimo metodikas ir su vertinimo procesais susijusį netikrumą, kad galėtų tinkamai prižiūrėti su vertinimu susijusį rizikos valdymo procesą.

57 gairė. Priežiūros institucijos prašymas įmonei, kad būtų atliktas nepriklausomas išorės vertinimas arba patikrinimas

1.110. Priežiūros institucija turėtų apvarstyti galimybę prašyti, kad įmonė surengtų nepriklausomą vertinimą arba patikrinimą bent tada, kai yra rizika, kad bus pateikta neteisinga reikšmingo turto arba įsipareigojimų vertinimo informacija, galinti turėti didelį poveikį įmonės mokumo padėčiai.

58 gairė. Išorės eksperto nepriklausomumas

1.111. Įmonė turėtų gebėti priežiūros institucijai įrodyti, kad išorės vertinimą arba patikrinimą atlikę ekspertai turi reikiamą profesinę kompetenciją, patirtį ir buvo deramai rūpestingi.

59 gairė. Informacija, kurią reikia teikti priežiūros institucijai apie išorės vertinimą arba patikrinimą

1.112. Įmonė turėtų pateikti priežiūros institucijai visą prašomą svarbią informaciją apie išorės vertinimą arba patikrinimą. Įmonė į šią informaciją turėtų įtraukti bent rašytinę ekspertų nuomonę apie atitinkamo turto arba įsipareigojimo vertinimą.

11 skirsnis. Užsakomosios paslaugos

60 gairė. Esminės arba svarbios įmonės funkcijos ir veikla

1.113. Įmonė turėtų nustatyti ir dokumentuoti, ar užsakyta funkcija arba veikla yra esminė arba svarbi, remdamasi tuo, ar ši funkcija arba veikla yra esminė įmonės veiklai ir be šios funkcijos arba veiklos nebūtų įmanoma teikti paslaugų draudėjams.

61 gairė. Draudimo veikla

1.114. Kai draudimo tarpininkui, kuris nėra įmonės darbuotojas, suteikiamas įgaliojimas draudimo įmonės vardu ir sąskaita vykdyti draudimo veiklą arba reguliuoti žalas, įmonė turėtų užtikrinti, kad šio tarpininko veiklai būtų taikomi nustatyti užsakomųjų paslaugų reikalavimai.

62 gairė. Užsakomosios paslaugos grupės viduje

1.115. Jeigu esminės arba svarbios funkcijos ar veikla užsakomos grupės viduje, dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų dokumentuoti, su kuriuo juridiniu subjektu yra susijusi kiekviena funkcija, ir užtikrinti, kad tokia tvarka įmonės lygmeniu netrukdytų vykdyti atitinkamų esminių ar svarbių funkcijų arba veiklos.

63 gairė. Rašytinė užsakomųjų paslaugų politika

1.116. Įmonė, kuri perka arba svarsto galimybę pirkti užsakomasias paslaugas, savo politikoje turėtų aptarti užsakomųjų paslaugų pirkimo metodiką ir procesus nuo sutarties sudarymo iki galiojimo pabaigos. Politikoje pirmiausia turėtų būti nurodyta:

- a) procesas, pagal kurį nustatoma, ar funkcija arba veikla yra esminė arba svarbi;
- b) kaip atrenkamas tinkamos kokybės paslaugų teikėjas ir kaip ir koku dažnumu vertinama jo veikla ir rezultatai;
- c) duomenys, kuriuos reikia įtraukti į rašytinę sutartį su paslaugų teikėju, atsižvelgiant į Komisijos deleguotajame reglamente 2015/35 išdėstytus reikalavimus;
- d) nenumatytų atvejų veiklos planai, įskaitant pasitraukimo strategijas, kai užsakomos esminės arba svarbios funkcijos arba veikla.

64 gairė. Rašytiniai pranešimai priežiūros institucijai

1.117. Rašytiniame pranešime priežiūros institucijai apie užsakomas esmines arba svarbias funkcijas arba veiklą įmonė turėtų aprašyti užsakomųjų paslaugų mastą, pateikti pagrindimą ir nurodyti paslaugų teikėjo pavadinimą. Jeigu užsakomosios paslaugos susijusios su kuria nors pagrindine funkcija, taip pat reikėtų nurodyti už užsakomą funkciją arba veiklą atsakingo paslaugų teikėjo darbuotojo vardą ir pavardę.

II skyrius. Specialieji grupės valdymo reikalavimai

65 gairė. Atsakomybė už vidaus valdymo reikalavimų nustatymą

1.118. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų nustatyti tinkamus visos grupės vidaus valdymo reikalavimus, kurie atitiktų grupės ir su ja susijusių subjektų struktūrą, verslo modelį ir riziką, taip pat apsvarstyti, kokia rizikos valdymo struktūra ir sandara būtų tinkamos grupės lygmeniu, ir aiškiai nustatyti visų grupės subjektų atsakomybę.

1.119. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė, nustatydamą savo valdymo sistemą, neturėtų mažinti jokio grupės subjekto AVPO atsakomybės.

66 gairė. Grupės lygmens valdymo sistema

1.120. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų:

- a) taikyti tinkamas ir veiksmingas priemones bei procedūras, tinkamai ir veiksmingai apibrėžti atsakomybės ir atskaitomybės eilės tvarką, kad galėtų

prižiūrėti ir valdyti kiekvieno subjekto rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemas;

- b) nustatyti ataskaitų teikimo grupėje eilės tvarką ir veiksmingas informacijos srautų „iš apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“ grupėje užtikrinimo sistemas;
- c) dokumentuoti ir visus grupę sudarančius subjektus informuoti apie priemones, kurios taikomos, norint nustatyti, įvertinti, stebėti, valdyti ir pranešti apie visą grupei kylančią riziką;
- d) atsižvelgti į visų grupei priklausančių subjektų interesus ir į tai, kaip šie interesai ilgainiui padeda siekti bendro visos grupės tikslo.

67 gairė. Rizika, turinti reikšmingą poveikį grupės lygmeniu

1.121. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė savo rizikos valdymo sistemoje turėtų įvertinti riziką, kurią patiria ir atskiri subjektai, ir visa grupė, bei šios rizikos tarpusavio priklausomybę, pirmiausia:

- a) riziką reputacijai ir riziką, kylančią dėl grupės vidaus sandorių ir rizikos koncentracijos, įskaitant neigiamo poveikio plitimo riziką, grupės lygmeniu;
- b) rizikos, kylančios dėl to, kad veiklą vykdo skirtingi subjektai ir skirtingose jurisdikcijose, tarpusavio priklausomybę;
- c) dėl trečiųjų šalių subjektų kylančią riziką;
- d) dėl nereguliuojamų trečiųjų šalių subjektų kylančią riziką;
- e) dėl kitų reguliuojamų subjektų kylančią riziką.

68 gairė. Rizikos koncentracija grupės lygmeniu

1.122. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegti procesai ir procedūros, kuriomis būtų nustatoma, valdoma, stebima rizikos koncentracija ir apie ją pranešama.

69 gairė. Sandoriai grupės viduje

1.123. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad grupės ir atskirų subjektų rizikos valdymo sistema apimtų procesus ir informacijos teikimo procedūras, pagal kurias būtų nustatomi, vertinami, stebimi, valdomi grupės vidaus sandoriai ir apie juos pranešama, įskaitant reikšmingus ir labai reikšmingus grupės vidaus sandorius, kaip nurodyta direktyvoje „Mokumas II“.

70 gairė. Grupės rizikos valdymas

- 1.124. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė valdydama riziką grupės lygmeniu turėtų naudoti reikiamus procesus ir procedūras, kad galėtų nustatyti, įvertinti, valdyti, stebėti riziką, kurią grupė arba kiekvienas atskiras subjektas patiria arba gali patirti, ir apie tą riziką pranešti.
- 1.125. Dalyvaujanti draudimo arba perdraudimo įmonė, draudimo kontroliuojančioji bendrovė arba mišrią veiklą vykdanči finansų kontroliuojančioji bendrovė turėtų užtikrinti, kad grupės rizikos valdymo struktūra ir sandara nedarytų neigiamo poveikio įmonės teisinei galimybei vykdyti savo teisinius, reguliuojamuosius ir sutartinius įsipareigojimus.

Atitikties ir pranešimo taisyklės

- 1.126. Šiame dokumente pateikiamos pagal EIOPA reglamento 16 straipsnį parengtos gairės. Vadovaudamasi EIOPA reglamento 16 straipsnio 3 dalimi, kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos deda visas pastangas, kad gairių ir rekomendacijų būtų laikomasi.
- 1.127. Kompetentingos institucijos, kurios laikosi arba ketina laikytis šių gairių, turėtų jas tinkamai įtraukti į savo reguliavimo ar priežiūros sistemą.
- 1.128. Kompetentingos institucijos per du mėnesius nuo šių gairių vertimo paskelbimo pateikia EIOPA patvirtinimą, ar jos laikosi arba ketina laikytis šių gairių, ir nurodo nesilaikymo priežastis.
- 1.129. Negavus atsakymo iki šio termino, bus laikoma, kad kompetentingos institucijos pranešimo reikalavimo nesilaiko ir apie tai bus pranešta.

Baigiamoji nuostata dėl peržiūros

- 1.130. Šias gaires peržiūri EIOPA.